

ՀՀԿԳՄՍ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ «ՍԻՍԻԱՆԻ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

ՀԱՆՐԱԿՐԹԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ ԻՐԱԿԱՆԱՑՆՈՂ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑՉԻ
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Մասնագիտություն՝ **ՆԶՊ**

Թեմա՝ «ԶԻՆՂԵԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՇԵՖ-ԶՈՐԱՄԱՍԻ ՀԵՏ
ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆՆՊԱՏԱԿՈՎ»

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ՝

ՀՀ Սյունիքի Մարզի Սիսիան Համայնքի Անգեղակոթի միջնակարգ դպրոց

Կատարող՝ Ստեփան Սիմոնյան

Ղեկավար՝ Հ. Գրիգորյան

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն..... 3

**ԳԼՈՒԽ 1. ԶԻՆՂԵԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՇԵՖ-ԶՈՐԱՄԱՍԻ
ՀԵՏ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆՆՊԱՏԱԿՈՎ**

- Զինղեկների մասնագիտական գործունեության դերը ուսումնական գործընթացում

.....5

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Երիտասարդ սերնդի ռազմահայրենասիրական դաստիարակության խնդիրը և ռազմական գիտելիքների յուրացման արդյունավետությունը ժամանակի մարտահարավերներին զուգընթաց ավելի մեծ ուշադրության է արժանանում: ԶՈՒ արդի խնդիրների, Հայոց քանակի առանձնահատկությունների, ժամանակակից զենքի և ռազմական գրահատեխնիկայի, կանոնադրությունների և սովորությունների մասին նախնական գիտելիքները ապագա զինվորները ստանում են դպրոցական ուսուցման ընթացքում՝ «Նախնական զինվորական պատրաստություն» առարկայի շրջանակներում: Վերոնշյալի հաջողությունը կախված է զինղեկի մասնագիտական հմտություններից, նրա՝ դասը հմտորեն կազմակերպելու և արդյունավետորեն վարելու ունակությունից: Ռազմահայրենասիրական դաստիարակությունը աճող սերնդի գաղափարական դաստիարակության կարևորագույն կողմերից մեկն է հանդիսանում: Այս դաստիարակության կարևորությունը ներկայիս ժամանակաշրջանում պայմանավորված է ռազմական ագրեսիայի և սպառնալիքների ուժեղացմամբ և երկրի պաշտպանունակության հետագա ամրապնդման անհրաժեշտությամբ, ազգային քանակի մարտական պատրաստության, անձնակազմի ֆիզիկական և մասնագիտական ունակությունների բարձրացմամբ, որը կհամապատասխանի ժամանակի պահանջներին:

Այստեղ կարևոր դեր ունեն զինղեկները, ովքեր պետք է կարողանան հմուտ և արդյունավետորեն կազմակերպել ուսուցման գործընթացը: Այս ամենի հետ կապված՝ աճում է զինղեկների մասնագիտական պատրաստվածության, կիրառական հմտությունների և կարողությունների զարգացման նշանակությունը:

Հետազոտության թեմայի արդիականությունը: Թեմայի արդիականությունը կայանում է նրանում, որ հաշվի առնելով ժամանակակից ռազմագիտության մեջ առկա նորամուծություններն ու զարգացումները, ինչպես նաև տարածաշրջանի անկայուն խաղաղության հեռանկարները,

կարևորվում է ՁՈւ բոլոր կառուցվածքների գործունեության կատարելագործումը, այդ թվում նաև դպրոցներում զինղեկների մասնագիտական որակների արդյունավետության բարձրացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացումը, ինչն իր հերթին ապագա զինվորի արդյունավետ և հաջող զինվորական ծառայության հիմքն է հանդիսանում:

Հետազոտության նպատակն է

- ա) ուսումնասիրել սովորողների հայրենասիրության ձևավորման նախադրյալները,
- բ) ուսումնասիրել հայրենասիրության ընկալումը տարբեր տարիքում
- գ) տարբեր արդյունավետ միջոցներով սովորողների մոտ ձևավորել նվիրվածություն, հայրենասիրություն
- դ) սովորողների մոտ հետաքրքրություն առաջացնել մեր պատմական հերոսական անցյալի և նորօրյա հերոսների, սխրագործությունների ու հայրենասիրության մասին:

Խնդիրն է.

- ա) տալ բարոյական կատեգորիայի հասկացությունը
- բ) պարզել, թե սովորողը ինչ է հասկանում հայրենասիրություն ասելով
- գ) բացահայտել այն պատճառները, դաստիարակության ներգործությունները, որոնք սովորողների մոտ ձևավորում են հայրենասիրություն: Մանկության տարիներից է սկսվում անձի ձևավորումը՝ խաղի, հանրօգուտ աշխատանքի, հասակակիցների ել մեծահասակների հետ շփման պրոցեսում: Այդ տարիներին են ձևավորվում բարոյական արժեքները՝ բարու ու չարի գաղափարը, ազնվությունը, ընկերասիրությունը, հայրենիքի նկատմամբ անսահման սերը, նրա բարօրության, հզորության ու անկախության համար կյանքը նվիրելու պատրաստակա մու թյունը: Իսկ դպրոցում ուսանելու տարիներին ձևավորվում են դպրոցականների դրդապատճառները, վարքի ձևերը, գիտելիքները, փորձն ու հմտությունները:

ԳԼՈՒԽ 1. ԶԻՆՂԵԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՇԵՖ-ԶՈՐԱՄԱՍԻ
ՀԵՏ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՑՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՈՎ

- Զինղեկների մասնագիտական գործունեության դերը ուսումնական գործընթացում

Ղեկավարի պարկեշտ պահվածքն ու ենթակային անձնական օրինակով ուղղորդելու կարողությունը մարտունակ և բարոյապես ամուր զինվորի դաստիարակության նախապայմաններից են:

Մոնթե Մեյքոնյան

Հայաստանի Հանրապետության շուրջ ստեղծված ռազմաքաղաքական իրադրությունը ձևավորվում է ստրատեգիական և աշխարհաքաղաքական բարդ միջավայրում, որն աչքի է ընկնում մի շարք անկանխատեսելի գործոնների ազդեցությամբ: Հաշվի առնելով տարածաշրջանի ռազմական անկայուն վիճակը՝ այսօր, առավել քան երբևէ, անհրաժեշտ է դպրոցներում ունենալ հմուտ և կայուն գիտելիքներով զինղեկ-ուսուցիչներ, որոնք կկրթեն և, դրանով իսկ, կնպաստեն բանիմաց սերունդ ունենալուն:

ՀՀ-ի համար աշակերտների և երիտասարդների շրջանում ռազմահայրենասիրական դաստիարակությունը կարևորագույն հիմնախնդիրներից մեկն է: Այն սերտորեն կապված է նախնական զինվորական պատրաստվածության հետ և պետք է նպաստի պատանիների մոտ ռազմական գործի ավելի լավ յուրացմանը և տիրապետմանը¹:

ՆԶՊ առարկան իրականացվում է աշակերտների կողմից պետության պաշտպանության հիմունքների յուրացման նպատակով, ինչպես նաև ՀՀ ԶՈՒ առանձնահատկությունների, դրա բնույթի, զինվորական ծառայության՝ որպես քաղաքացիական պարտքի նշանակության, ռազմական կանոնադրության իմացության, գորամասի ռազմական, զինվորական տեխնիկային ծանոթության նպատակով:

Բացի վերոնշյալը, ՆԶՊ առարկան ուղղված է ռազմական գիտելիքների և հմտությունների ձեռքբերմանը, ինչպես նաև արտակարգ իրավիճակներում մարդուկյանքի անվտանգության հիմունքների յուրացմանը:

Ռազմահայրենասիրական դաստիարակության հիմնական խնդիրը կայանում է նրանում, որպեսզի երիտասարդների մոտ ձևավորի սեփական ազգին հավատարիմ լինելու գաղափարական համոզմունք, նրանց մեջ սերմանի հայրենասիրական ոգի, սեփական հայրենիքը քաջաբար պաշտպանելու և զենքը ձեռքին կռվելու մշտական պատրաստակամություն, քաղաքացիական պարտքը բարեխղճորեն կատարելու ցանկություն:

Զինդեկը ՀՀ ԶՈՒ սպա է, կրում է ուսադիրներ և համազգեստ, ով ծավալում է նաև ուսումնական գործունեություն և դրա շրջանակներում իրականացնում մի շարք գործառույթներ: Նրա մասնագիտական գործունեության հիմնական ուղղվածություններն են.

- ռազմահայրենասիրական
- ուղղվածությամբ միջոցառումների կազմակերպում և իրականացում,
- աշակերտների հետ մասնագիտական կողմնորոշմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում՝ նրանցից լավագույններին ընտրելու և ռազմական հաստատություններում կրթությունը շարունակել ուղղորդելու նպատակով,
- նախագորակոչային հարցերը կազմակերպելը, նախագորակոչիկներին պարտադիր զինվորական ծառայությանը նախապատրաստելը, ուղղորդելը և այլն,
- ուսուցանվողների անվտանգային հարցերի կազմակերպումը և այլն²:

Զինդեկների կողմից իրականացվող ռազմահայրենասիրական

դաստիարակության մյուս ուղղվածությունը ռազմա-տեխնիկական

պատրաստվածությունն է, որի ընթացքում աշակերտների մոտ ձևավորվում են

զինվորական որակներ, որոնց թվին են դասվում.

- ⌚ զինվորական գիտելիքները,
- ⌚ ռազմական վարպետությունը,
- ⌚ կարգապահությունը և կազմակերպվածությունը,

⌚ ռազմական ընկերակցությունը,

⌚ զինվորական կանոնադրությանը, ղեկավարության և

հրամանատարների հրամանների անվերապահ իրականացումը

•

Մյուս ոչ պակաս կարևոր ուղղվածությունը, որն իրականացնում է զինղեկը իր մասնագիտական գործունեության ընթացքում, երիտասարդների ֆիզիկական զարգացումն է: Սրանով նա նպատակ ունի աշակերտների մոտ ձևավորել ֆիզիկական տոկունություն, ահռելի ֆիզիկական ծանրաբեռնվածություն կրելու կարողություն ինչպես զինվորական ծառայության, այնպես էլ պատերազմական իրավիճակում:

Հանրակրթական դպրոցներում ՆԶՊ առարկան դասավանդելու գործում կարևորվում է այն հանգամանքը, որ մարտական իրադրությունը, արտակարգ իրավիճակները խորը սթրեսի առաջացման պատճառ կարող են հանդիսանալ, որի ժամանակ մեծապես արգելակվում են մարդու զգայական, մտածական մեխանիզմները, և գործում են միայն անձի հմտություններն ու կարողությունները³:

Հմտություններ ասելով հասկանում ենք վարժանքների շնորհիվ մինչև ավտոմատիզմի հասցված մարդու գործնական կարողությունները, որոնք նա իրականացնում է ինքնաբերաբար՝ ուշադրությունը կենտրոնացնելով միայն արագ փոփոխվող իրավիճակի վրա և արձագանքելով դրան: Օրինակ, հրաձգության ժամանակ զինվորը չպետք է մտածի շնչառությունը կանոնավորելու, զենքը ճիշտ պահելու, աչքի ֆոկուսը կանոնավորելու, ձգանք քաշելու տեխնիկայի վրա՝ դրանք իրականացնելով մեխանիկորեն, իսկ ուշադրությունը կենտրոնացնում է միայն թիրախի ընտրության վրա: Նույնը՝ հառակորդի կրակոցին, արկի պայթյունին արձագանքելու կամ զենքի կիրառման անվտանգության կանոնները պահպանելու, պատահական կրակոցներից խուսափելու հետ կապված: Ջինղեկի մասնագիտական գործունեության հիմնական կարևոր կետերից մեկն էլ երիտասարդների մոտ վերոնշյալ հմտությունների զարգացումն ու ամրապնդումն է՝ տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով:

Հմտորեն մշակված շարժումները՝ արագ կամ քողարկված տեղաշարժը արդյունավետ են դարձնում զինվորի գործողությունները և շատ դեպքերում ապահովում նրա անվտանգությունը:

Ֆիզիկական կարողությունների (հավասարակշռության պահպանում, շարժումների կոորդինացիա, ճկնություն, ճարպկություն, ուժ, դիմացկունություն) և հմտությունների ձևավորումը սովորաբար իրականացվում է ֆիզիկական կուլտուրա առարկայի դասընթացում, իսկ ՆՋՊ-ի դասընթացում իրականացվում են զինվորի

համար նախատեսված վարժաձևերի կատարման կարողություններն ու հմտությունները:

Նախնական զինվորական պատրաստվածությունը ենթադրում է նաև ուսուցանվողներին հոգեբանական պատրաստության հիմունքների դասավանդում, որը գիտելիքներ է տալիս անձի հոգեկան գործընթացների, հոգեկան վիճակների և առանձնահատկությունների, մի շարք հոգեբանական խնդիրների վերաբերյալ՝ սրանով իսկ նպաստելով նրանց հոգեբանական պատրաստությանը: Այստեղ պետք է հաշվի առնել, որ անձի հոգեբանական կայունության կարևոր գործոն են ինչպես նրա անձնային-հոգեբանական առանձնահատկությունները, այնպես էլ սպառազինության տեսակներին, մարտավարական հնարքներին տիրապետման գիտակցումը և մարտականին մոտ փորձը, այսինքն գործնական հմտությունների և կարողությունների զարգացվածությունը:

Ստացվում, է, որ զինղեկը, բացի նեղ զինվորական մասնագիտությունից, տիրապետում է նաև հոգեբանության, ֆիզիկական կուլտուրայի հիմունքներն: Սրանով իսկ ակնհայտ է ՆՋՊ առարկայի և հարակից ոլորտի մասնագիտությունների միջառարկայական անքակտելի կապը:

ՆՋՊ առարկայի ուսուցչի՝ զինղեկի մանկավարժական վարպետությունը սահմանվում է ոչ միայն իր առարկայի վերաբերյալ մասնագիտական գիտելիքների իմացությամբ, այլև ուսուցման արդյունավետ

մեթոդների, եղանակների և միջոցների ազատ և ինքնավստահ տիրապետմամբ: Ուսուցման մեթոդներ ասելով հասկանում ենք զինդեկների և աշակերտների, ինչպես նաև զինդեկների և շեֆ-գորամասի սպայական անձնակազմի միջև համատեղ աշխատանքի ուղիներն ու եղանակները: Ուսուցման մեթոդները կրթության ընդհանուր նպատակներն ու խնդիրներն են: Յուրաքանչյուր մեթոդ բաղկացած է կրթության փոխկապակցված եղանակներից⁴:

ՆԶՊ առարկան հանրակրթական դպրոցում դասավանդվում է հետևյալ նպատակներով.

1. Դպրոցականների մեջ զարգացնել հայրենասիրության գաղափարը, տակցված պատկերացում տալ հայրենասիրության մասին:
2. Ծանոթացնել մեր հարենիքի հերոսական անցյալին, հայ ժողովրդի փառավոր մարտական, աշխատանքային ավանդույթներին (Ղարաքիլիսայի, Բաշ-Ապարանի եւ Սարդարապատի հերոսամարտեր):
3. Մեր ու հարգանք ներշնչել զինված ուժերի, մարտական ռազմական աշխատանքի նկատմամբ, ճիշտ ըմբռնել Զինված ուժերի դերը՝ որպես հայ ազգի եւ հայ պետականության միակ երաշխավորի:
4. Դպրոցականների մեջ ձևավորել այնպիսի բարոյահոգեբանական բարձր որակներ, ինչպիսիք են՝ քաջություն, կարգապահություն, պատրաստ լինել սխրագործության, մշտական պատրաստակամություն, հավատ ուժի նկատմամբ:
5. Աշակերտների մեջ դաստիարակել կենդանի հետաքրքրություն ռազմական գործի նկատմամբ, ձգտում ուսումնասիրելու և տիրապետելու ռազմական մասնագիտություններ:
6. Դպրոցականներին ֆիզիկապես կատարելագործել ու կոփել, զարգացնել ուժ, դիմացկունություն, հնարամտություն եւ այլն:
7. Երեխաներին ներգրավել հետեյալ աշխատանքներում՝ զբաղվել ընթերցանությամբ, քննարկել ռազմագեղարվեստական, արկածային գրականություն, դիտել և վերլուծել ռազմահայրենասիրական թեմաներով գեղարվեստական ու վավերագրական կինոնկարներ:

8. Ռազմահայրենասիրական դաստիարակությունը պահանջում է նպատակասլացություն եւ հաստատակամություն ամբողջ հասարակայնության եւ հատկապես դպրոցների մանկավարժական կոլեկտիվների ուշադրությունը հրավիրելով այդ գործի վրա :

Զինղեկները, որպես ուսումնական գործունեության ակտիվ մասնակից, իրենց կարևոր դերն ունեն ապագա զինվորի աշխարհայացքում բանակի և զինվորական կյանքի վերաբերյալ պատկերացումների ձևավորման գործում: Այստեղ մեծ է զինղեկի ոչ միայն անձնային որակների դերը, այլև մասնագիտական գիտելիքների, հմտությունների և կարողությունների զարգացվածությունը:

Ամփոփելով անհրաժեշտ է նշել, որ ՆԶՊ առարկայի ուսուցումը և զինղեկի մասնագիտական գործունեությունը պետք է ուղղված լինի հատուկ վարժանքների ձևով աշակերտների բարոյահոգեբանական հատկանիշների ձևավորմանն ու ուժեղացմանը (հայրենասիրության, կարգապահության, պատասխանատվության, ինքնավստահության, կոլեկտիվիզմի), որոշակի ունակությունների զարգացմանը և նոր կարողությունների ստեղծմանը (ֆիզիկական ընդունակությունների, ֆիզիոլոգիական հատկանիշների, հիշողության, ուշադրության կենտրոնացման ու փոխատեղման, վերլուծական մտածողության):

- **Շեֆ-գորամասի հետ զինղեկների
համագործակցության
առանձնահատկությունները**

«Նախնական զինվորական պատրաստություն» առարկայի իրականացումը պայմանավորված է ինչպես ռազմագիտության ոլորտում վերջին տասնամյակում տեղի ունեցած փոփոխություններով և իրավիճակային զարգացումներով, այնպես էլ ուսումնական գործընթացի առավել արդյունավետ կազմակերպման ձևով՝ օգտագործելով ուսուցման պարուրաձև

և վեկտորային մոտեցումները, շարժվելով անհատական պատրաստվածությունից խմբային (ջոկային) պատրաստվածության: Այստեղ առաջնային է ուսուցումը գործնական հիմքերի վրա դնելը, մարտական իրադրությունում և արտակարգ այլ իրավիճակներում անհրաժեշտ հմտությունների և կարողությունների ձեռքբերումը, աստիճանաբար հիմքային որակների ձևավորումից գործնական վարժանքներում դրանց կիրառումը: Կարևորվում է նաև միջառարկայական կապերի զարգացումը և ուսուցողական նյութերի պարզեցումը, ոչ պրոֆիլային թեմաներից ազատումը և արդիական ու կարևոր թեմաների ներմուծումը, ավելի արդյունավետ մեթոդական մոտեցումների, տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաների կիրառումը⁵:

Հաշվի առնելով արդի ժամանակներում միջազգային և տարածաշրջանային զարգացումները և, դրա հետ կապված, այս առարկայի կարևորությունը, ինչպես նաև ստացած գիտելիքների՝ զինձառայության ընթացքում գործնական կիրառման հնարավորությունը՝ անհրաժեշտ է ուսուցման գործընթացի արդյունավետ համակարգի կիրառում ինչպես մեթոդաբանության, այնպես էլ ժամանակակից տեխնոլոգիաների (ուսուցողական նյութի դիտարժան ներկայացման տեխնիկական ու ծրագրային միջոցների) կիրառման տեսանկյունից: Օրինակ, կարող են կիրառվել ինչպես հարցադրումների միջոցով խնդիրների ներկայացումը, սովորողների մտածողության ակտիվացումը, նրանց մոտ հետաքրքրության առաջացումը կոնկրետ թեմայի և առարկայի վերաբերյալ, այնպես էլ սովորողների առանձին խմբերի միջև մրցակցության նախաձեռնումը, գիտելիքների ընկալման, յուրացման և ունակությունների դրսևորման ներքին շարժառիթների ստեղծումը: Առանձնահատուկ ուշադրություն է դարձվում գործնական վարժանքներին, քանի որ մարտական իրավիճակում շատ կարևոր է զինվորի գործողությունների հղկումը՝ մինչև դրանց ինքնաբերաբար իրականացումը:

Զինղեկների մասնագիտական ուղղվածության զարգացման վերաբերյալ հետազոտությունները կրթական ոլորտի մասնագետների շրջանում կարևորագույն թեմաներից մեկն է: Մեր հետազոտության նպատակն է ուսումնասիրել զինղեկների մասնագիտական գործունեության սկզբունքները, նպատակները, զարգացման մեթոդները:

Ժամանակակից ռազմական գիտության զարգացմանը զուգընթաց մեծանում են ռազմական գործի մասնագետներին տրվող պահանջները ինչպես ՁՈՒ կազմում ընդգրկված սպաների, այնպես էլ դպրոցներում՝ զինղեկների համար: Արցախյան վերջին պատերազմի փորձը ցույց տվեց, որ ռազմական գործողություններում գերակշռում են ժամանակակից, տեխնոլոգիապես հագեցված զինատեսակները, ինչը վկայում է ռազմական գործի՝ ժամանակի իննովացիոն տեխնոլոգիաներին համընթաց զարգացման մասին:

Ռազմական հմտությունների արդյունավետության բարձրացմանն ուղղված միջոցառումները զինղեկների մասնագիտական գործունեության կարևորագույն բաղադրիչներից են: Զինվորական գիտելիքների ամրապնդման և կատարելագործման նպատակով զինղեկները համագործակցում են զեֆ-գորամասի անձնակազմի հետ, որի արդյունքում ստանում են մեթոդական պատրաստվածություն, ինչն էլ հնարավորություն է տալիս վերջիններիս ունենալ որոշակի ռեսուրսներ, որոնք թույլ կտան նրանց ադապտացվել փոփոխվող ռազմական իրականությանը, դրանով իսկ արդյունավետորեն փոփոխել ուսումնամանկավարժական գործունեության ընթացքը:

Հաշվի առնելով ժամանակակից ռազմական գիտության զարգացման միտումները՝ ակնհայտ է որ զինղեկների մասնագիտական համագործակցությունը շեֆ-գորամասերի հետ պետք է կրի ինչպես կառուցվածքային-բովանդակային, այնպես էլ տեխնոլոգիական բնույթ:

Ինչպես գիտենք, շեֆ-գորամասի հետ զինղեկների մասնագիտական համագործակցությունը ենթադրում է տեսական, և առավել շատ գործնական մասեր: Այս համագործակցությունը ուղղված է առաջին հերթին զինղեկներին՝ ռազմական գործի առաջընթացներից և փոփոխություններից անմասն

չպահելուն, ինչն էլ շղթայակցված կերպով փոխանցվում է դպրոցներում ուսուցանվող ապագա զինվորներին: Այս գործակցությունը նրանց ընձեռում է նոր գիտելիքներ տեսական և գործնական ոլորտներում: Ընդհանուր առմամբ, այս ամենը ունի մեկ գերնպատակ՝ նպաստել զինղեկների մասնագիտական կոմպետենտության բարձրացմանը, դրանով իսկ բարձրացնել աշակերտների շրջանում ռազմագիտության վերաբերյալ

գործնական գիտելիքները: Զինղեկի մասնագիտական կոմպետենտությունը ենթադրում է նրա մասնագիտական գիտելիքների, գործնական հմտությունների ընդլայնում, պատրաստվածության մակարդակի բարձրացում, որը թույլ է տալիս կառուցողական գործել փոփոխվող սոցիալական և մասնագիտական պայմաններում⁶:

Ինչպես յուրաքանչյուր ուսուցիչ, այնպես էլ զինղեկները ժամանակ առ ժամանակ մասնագիտական վերապատրաստման կարիք են զգում: Այդ վերապատրաստումները իրականավում են հստակ մշակված պլանի և ժամանակացույցի համապատասխան:

Շեֆ-գորամասի հետ համագործակցությունը արդյունավետորեն է ազդում ոչ միայն զինղեկների մասնագիտական աճի, այնպես էլ աշակերտների ուսումնական գործունեության վրա: Երեխաները, ժամանակ առ ժամանակ հաճախելով գորամաս, իրականացնում են գործնական պարապմունքներ մարտական պատրաստության վերաբերյալ՝ զենքի տեսակների, դրանք քանդելու, հավաքելու գործողությունների տիրապետման, ճիշտ նշանառության կանոնների և վարժասարքերի վրա ավտոմատով կրակային վարժանքներ իրականացնելու, ինչպես նաև առաջին բուժօգնության, քաղաքացիական պաշտպանության պարագաների ուսումնասիրման վերաբերյալ գործնական պարապմունքներ: Այն հնարավորություն է տալիս սովորողներին անմիջականորեն ծանոթանալ բանակային առօրյային, մարտական տեխնիկային, սպառագիտության տեսակներին և անձնակազմի մարտական պարապմունքներին:

Դպրոցին կցված շեֆ-գորամասի հետ համագործակցության արդյունքում խորանում են դպրոց-գորամաս գործնական կապերը, որոնք ուղղված են ՆԶՊ ոլորտում աշակերտների գիտելիքների և զինղեկների մասնագիտական գործունեության արդյունավետության բարձրացմանը:

ՀՀ Պաշտպանության նախարարությունը, անկասկած, անում է ամեն հնարավոր բան ռազմական կառուցվածքավորումներում խնդիրների լուծման համար, զինվորական կարգուկանոնի և կազմակերպվածության, ինչպես նաև դպրոց- բանակ փոխադարձ կապի ամրապնդման համար:

Եզրակացություն

Ուսումնասիրելով ՆԶՊ առարկայի դասավանդման ընդհանուր դրույթները և այն դասավանդող զինղեկների մասնագիտական գործունեության առանձնահատկությունները, կարող եմ եզրակացնել, որ.

- նախնական զինվորական պատրաստության և զինղեկների մասնագիտական գործունեության հիմնական նպատակը նախագորակոչային տարիքի պատանիներին զինվորական ծառայության, պատրաստելն է, որի շրջանակներում կարևորվում է նախնական զինվորական պատրաստության դասավանդման նշանակությունը, ինչպես նաև զինղեկի մասնագիտական կոմպետենտությունը,
- ՆԶՊ շրջանակներում դպրոցականների համար պարզաբանվում է զինված ուժերի խնդիրները, առանձնահատկություններն ու նշանակությունը,
- դասավանդման ընթացքում աշակերտները ծանոթանում են հայոց բանակի պատմական ավանդույթներին, զորամասերի մարտական ուղուն, առօրյային, կենցաղին, զենքին և ռազմական տեխնիկային, զինվորական երդմանն ու այլ արարողակարգերին, համագորային կանոնադրությունների դրույթներին, արմատավորվում է հայ ժողովրդի

պատմության, մշակույթի, ավանդույթների նկատմամբ հարգալից վերաբերմունք,

- երիտասարդ սերնդի մոտ ձեռնավորվում է հայրենիքին անձնվիրաբար ծառայելու, զինվորական պարտքն անմնացորդ նվիրումով կատարելու գիտակցությունը,

իրականացվում է պաշտպանական բնույթի ռազմատեխնիկական կազմակերպություններում ուսանելու նպատակով աշակերտների մասնագիտական կողմնորոշման աշխատանք՝ ըստ նախասիրությունները¹։ Ավագ դպրոցական տարիքի երիտասարդի բազմակողմանի դաստիարակությունը իրենից ներկայացնում է երիտասարդների մտաշարժողականության գործունեության բարձրացմանը։ Անհրաժեշտ է որպեսզի դպրոցական տարիների երիտասարդները ունենան մշտապես շարժողական ակտիվություն, որն էլ իր հերթին կնպաստի նրանց մոտ բազմակողմանի զարգացվածության դաստիարակմանը։

2.Յուրաքանչյուր հայ պետք է իր գիտակցության մեջ միշտ բարձր պահի հայրենիքի նկատմամբ սիրո, հավատարմության զգացմունքը։ Այդ սերը պետք է փոխանցել սերնդեսերունդ, փայլել այնպես ինչպես մեր նախնիները։

3.Հիմնավորվել է, սովորողների հայրենասիրական դաստիարակության կատարելագործման մանկավարժական ուղիներն ու միջոցները, հայրենասիրական դաստիարակության համակարգի ձեռնարկման և զարգացման ծրագրերի իրականացումը։

4.Ժամանակակից ավագ դպրոցում ռազմահայրենասիրական դաստիարակության գործընթացի արդյունավետ գործառնությունը հնարավոր է ամբողջական մանկավարժական գործընթացում։

5.Հանրակրթական դպրոցներում ռազմահայրենասիրական դաստիարակության խնդիրների արդյունավետ լուծման համար անհրաժեշտ է հստակեցնել բոլոր սուբյեկտների պարտականություններն ու գործառույթներն այդ ուղղությամբ և մշակել այդ աշխատանքի որակի գնահատման չափանիշներ ու մեխանիզմներ։

6.Ավագ դպրոցականների մոտ բանակում ծառայությանը պատրաստ չլինելը անմիջականորեն ազդում է զորակոչվելուց հետո զինված ուժերի ստորաբաժանումներում նրանց ծառայության որակի վրա(հարցման ենթարկված

ավագ դպրոցականների շուրջ 30%-ը իրենց պատրաստ չեն համարում բանակում ծառայելու համար, իսկ 68%-ը գտնում է, որ որոշ չափով :

Իրականացված հետազոտության հիան վրա ներկայացվում է հետևյալ

առաջարկությունները:

- «Նախնական զինվորական պատրաստություն» առարկայի դասընթացները ավելի կիրառական ու նպատակային (մասնավորապես մասնագիտական գիտելիքների և հմտությունների ձեռքբերման տեսանկյունից) դարձնելու համար դրանք պետք է այնպես կազմակերպել, որ աշակերտներն ավելի հաճախ այցելեն շեֆ-գործարաններ, այդ թվում՝ սահմանամերձ, պատմամշակութային կարևոր հուշարձաններ, իմանան պարտադիր ժամկետային ծառայություն անցնող հերոս զինվորների՝ իրենց պես պատանիների և երիտասարդների սխրագործությունների մասին: Կարևորում եմ նաև նմանատիպ փոխայցելությունները, հայրենասիրական տարբեր միջոցառումների անցկացումը զինվորականների, վետերանների մասնակցությամբ: Դրանով ավելի է ամրապնդվում բանակ-հասարակություն կապը:
- Մյուս կարևոր առաջարկությունը կապված է այն հանգամանքի հետ, որ հաճախ հանրակրթական դպրոցն ավարտելուց հետո պատանիները նախքան գորակոչվելը մոռանում են ՆԶՊ դասերի ժամանակ ստացած գիտելիքների և հմտությունների զգալի մասը: Այս առումով, կարելի է գործնական պարապմունքների և վարժանքների հաճախականությունը ավելացնել, ինչը կնպաստի ստացած հմտությունների առավել ամրապնդմանը:
- «Նախնական զինվորական պատրաստության» ժամերը առավել հետաքրքիր ու գործնական դարձնելու համար պետք է անընդհատ կազմակերպել էքսկուրսիաներ դեպի գործարաններ, աշակերտներին ծանոթացնել բանակի առօրյային, ժամանակ առ ժամանակ նրանց անմասն չպահել զինվորական կյանքից ու անցուդարձից:

- Զինղեկների մասնագիտական գործունեության արդյունավետության բարձրացման նպատակով առաջարկում եմ ավելի հաճախակի դարձնել շեֆ-գորամասերի անձնակազմի հետ նրանց հանդիպումները, սեմինար-քննարկումներն ու գործնական վարժանքները:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

- Каменев А.И. История подготовки офицерских кадров в СССР. ВПА. -М., 1991.-261 с.
- Короткое Э.Н. Педагогические основы развития интеллектуальных качеств офицеров: Дис. . канд. пед. наук. -М., 1973. 226 с.
- Коупленд Н. Психология и солдат / Пер. с англ. М., 1991. - 96 с.
- Максимова В.Н. Сущность и функции межпредметных связей в целостном процессе обучения: Автореф. дис. . доктора пед. наук. Л., 1981.-46 с.
- Шагимуллин Р.Х. Интеграция учебной и военно-профессиональной деятельности при подготовке курсантов высших военно-учебных заведений. Казань, 2000. - 208 с.
- Янковский С.К. Дидактика подготовительного обучения стрельбе. -Вильна, 1914.-232 с.
- <https://escs.am/files/files/2021-05-06/114a72e4ebca1a68bcd63c2e091ccc9f.pdf>
ՆԶՊ առարկայի փորձնական չափորոշիչ և ծրագրեր, (8-12-րդ դասարաններ):
- <http://www.hayzinvor.am/33565.html> «Հայ զինվոր» պաշտոնական կայք:
- <http://ijevan.ysu.am/wp-content/uploads/2015/05/Joxovacu-Text-354.pdf>
- Ն. Դավթյան, «Սովորողների հայրենասիրական դաստիարակության իրականացման ուղիները», Վանաձոր, 2015:
- <https://arar.sci.am/dlibra/publication/183715/edition/166940/contentԳ>.
Խաչատրյան, «Հասարակության հայրենասիրական դաստիարակության գաղափարական հիմքերը Հայաստանում», էջ 235: